

ITEM NO C7497/53

B/MP
VIII/W-7232e
22 July

CZECHOSLOVAKIA

DESCRIPTION OF COUNTRY

Towns

A BOHEMIAN TOWN IN CZECHOSLOVAKIA TODAY

SOURCE SALZBURG/WELS : A 33-year-old refugee who escaped to Austria in late January 1953.

DATE OF OBSERVATION : Until January 1953.

ENGLISH SYNOPSIS

IN ČESKÉ BUDĚJOVICE, known as the gateway of South Bohemia, the population is suffering under the Communist regime. Communism has erased all signs of the former happy and quiet life. Streets, hotels and movies have been renamed, shops liquidated, and well-known personalities arrested.

EVAL. COMMENT : This is an excellent report which accurately describes the conditions in ČESKÉ BUDĚJOVICE. The given information and the description of the town are correct. All names under reference are confirmed here, and the evaluator knows the people from the time he lived in this town. This information should be exploited in detail. Please do omit the name of Dr. VUJTECH Karel, a famous eye specialist and well-known humanitarian.

X X X

Město ČESKÉ BUDĚJOVICE leží na stoku řeky VLTAVY a MALŠE a je nazýváno branou jižních Čech. Je umístěno v kotlině obklopené po západní straně hřebeny šumavských hor na jihu Novohradské hory, sever tvoří rovina zvaná Jihočeská Blata a z východní strany je to Českomoravská Vysočina.

Obyvatelstvo i jeho okolí bylo zvyklé žít klidným, náboženským životem značně ovlivněným zemědělským

/more/

bohatstvím, které dříve patřilo jihočeské šlechtě Lukwojům a Schwarzenbergům. Z majetků a panství těchto šlechticů bylo dobře živo obyvatelstvo celého kraje.

Za první republiky byly v BUDĚJOVICÍCH konány velmi často trhy, které oplývaly veškerými výrobky samostatně hospodařících zemědělců a živnostníků. Budějovicko doslova oplývalo "mlékem a strdím". Prvním otřesem pro město a okolí byla léta 1939 až 1945, kdy spousta vlastenců byla uvězněna v gestapáckých vězeních a další pracovali na nucených pracích v Říši. Obyvatelstvo se těšilo na osvobození a s tím na dobu návratu normálního klidného a jistého života doby první republiky. Společným úsilím Spojenců v jejichž řadách bojovali také Budějovičané, kteří svou statečností proslavili Budějovicko, byla Hitlerova říše poražena a obyvatelstvo doufalo. Počátek se zdál být pěkný. Znenadání však přišel únor 1948 a s ním mnohem větší utrpení, než za doby německé okupace. Komunisté zničili a stále ještě ničí vše, co by mohlo občanům BUDĚJOVIC a okolí připomínati šťastný a klidný život z doby první republiky. Postupně přejmenovali skoro všechny ulice v městě, názvy kin, hotelů a kulturních středisek. Zlikvidovali soukromé obchody a živnosti, které měly v městě mezi obyvateli pro dobře vykonanou práci dobrý zvuk. Odstranili známé osobnosti jejichž práce byla obyvateli BUDĚJOVIC a okolí vysoko ceněna. Rovněž tak oblíbené představitele církve nahradili typy paně PLOJHARA.

Informátor, který v BUDĚJOVICÍCH, až do svého odchodu za hranice v lednu t.r. pracovně působil popisuje některé hlavní změny v městě :

Přijíždíme-li do města z jihu dostaneme se na "lidickou třídu, která se dříve jmenovala Linecké předměstí. Po levé straně jsou budovy bývalé Všeobecné nemocnice dnes přejmenované na Krajský ústav národního zdraví. Jdeme-li dále do středu města dostaneme se k bývalému Okresnímu úřadu, kterážto budova dnes slouží komunistům jako sídlo Krajského národního výboru. Hned za touto budovou rozprostírá se komplex budov bývalého Justičního paláce, který je dnes obyvateli raději obcházen a nazýván "domem hrůzy". Jest v něm umístěna Okresní a Krajská prokuratura s Krajskou věznicí. Naproti, na druhém břehu řeky Malše stojí Německý Dům,

/more/

který byl po únorových událostech přejmenován na Stalinův Dům a v současné době se jmenuje Dům Armády. V těchto místech je stavěn přes řeku nový most s daleko větší nosností než doposud stojící, pro potřeby vojenské, k lehčímu zvládnutí případných vojenských přesunů. Naproti Ústavu zdraví na druhém břehu u železniční zastávky je Měšťanský Pivovar proti vojenskému hřbitovu jest koncentrační tábor, který byl postaven během německé okupace. Po roce 1945 byli v tomto táboře internováni příslušníci německé národnosti, až do roku 1947. Potom sloužil jako výchovné středisko pro prostitutky z celé ČSR až do konce roku 1949. Z řad těchto žen se rekrutují kádry tajemnic KSČ, dozorkyně vězňů, konfidentky StB a podobná povolání. Od roku 1949 slouží tábor jako výcvikové středisko PS útvaru a s ním spojené středisko výcviku policejních psů. Po pravé straně Lidické třídy směrem do středu města je Měšťanský Pivovar, t.č. přejmenovaný na Jihočeské Pivovary n.p. Divadelní ulicí přecházíme na Masarykovo náměstí, které je přejmenované na Náměstí Jana Žižky z Trocnova. Před radnicí stával pomník Dr. ZÁTKY, který byl po únoru 1948 odstraněn a v roce 1951 byl zde postaven pomník Jana Žižky na koni, v přirozené velikosti. Masarykova Deska je stále umístěna na stejném místě i když je zastíněna sochou Jana Žižky, umístěnou těsně před deskou. Na jižní straně náměstí stál, až do roku 1949 t.zv. Lyonský Dům, jehož soukromý majitel WICHTA /fmu/ zásobil obyvatelstvo jakostními látkami. WICHTOVI byl majetek zabaven a v místnostech obchodu bylo uděláno středisko ruské knihy s názvem "Ruská kniha" psaným azbukou. Také na věž radnice umístili komunisté velkou rudou hvězdu, která je v noci osvětlena. Rovněž tak Černá Věž jest sídlem ruské hvězdy umístěné na kouli a svítí rudým světlem, vrhající zlověstné stíny na sochu Budějovického SAMSONA, která je umístěna uprostřed náměstí. Na východní straně náměstí je známé uzenářství, hotel a buffet MIKES, nyní pod názvem Československé Hotely. Také nejlepší hotel v BUDĚJOVICÍCH "SLUNCE", který je na jižní straně náměstí se stal čistě komunistickým podnikem vyvažujícím pouze pro funkcionáře aparátu KSČ. Z hlavního náměstí směrem na východ vede Vídeňská ulice, t.č. ulice Jana ŠVERMY. V této je umístěna největší prodejna fy BAŤA nyní JAS, která je spojena s velkoobchodem SMETANA /textil/ nyní také JAS,

Majitel SMETANA /fnu/ připraven o všechny majetek žije v úplné bídě, vystěhován někde na předměstí. Naproti měl až do roku 1952 obchod známý kožišník FOREJT /fnu/. Obchod byl likvidován a FOREJT byl zařazen na nucené práce ve vojenském pracovním útvaru. Dále ve Švermově ulici směrem k hlavní poště je velko-uzenárna Josefa ŠOLINA nyní Jihočeský Masný Trust. Vedle se nacházející budova sirotčince, ve které byly jeptišky a sirotci, slouží nyní jako Zdravotní Internát. Jsou tam ubytovány žákyně Zdravotní školy. Naproti, směrem k museu stával dříve biograf ROYAL. Komunisté ho zlikvidovali a na jeho místě není nic. Postupujeme-li Žižkovou třídou směrem k nádraží, přijdeme na prostranství Budějovické YMCY. Prostranství slouží jako stanoviště všech autobusových linek a od roku 1952 stojí zde hala s čekárnou. Vedle jest hlavní nádraží ozdobené po celý rok obrazy komunistických představitelů všech států. Naproti nádraží jest bývalá vinárna u SEDLECKÝCH, která byla v roce 1948 zrušena a budova slouží Krajské Odborové Radě. Sousední bývalá Lannova ulice je přejmenována na Třidu Maršála Malinovského. Také další ulice na př. Krajinská jest přejmenována na Třidu 5. května, Pražské náměstí na Revoluční třidu, Mariánské kasárny přejmenovány na kasárny Jana ŠVERMY. Naproti ustav pro hluchoněmé slouží nyní jako kasárny, pro t.zv. Stráž Vnitřní Bezpečnosti. Dívčí škola u Sv. Josefa vedle hotelu BESEDA na Sadech jest zrušena a je v ní umístěno Krajské vojenské velitelství. Bývalá Doudlebská ulice je přejmenována na Dukelskou třidu. Na rohu Dukelské a ulice Tří Lvů jest budova Čs. Rozhlasu. V sanatoriu Dr. ŘÍHY /fnu/ v ulici U Tří Lvů jest umístěn Krajský Ústav Národního Zdraví se všemi odděleními. V Kněžské ulici u mlýnské stoky, restaurace u FOLBRECHTU slouží toho času jako studovna MARK-LENINISMU.

Také názvy kin byly pozměněny : HV2ZDA se nyní jmenuje "OKO", JIRSIKOV DŮM se jmenuje "ELETKA", kino "KOTVA" se jmenuje "GRAND".

Pokračujeme-li třídou 5. května směrem na Čtyři Dvory přijdeme do Husovy třídy kde je budova bývalé obchodní komory. Vedle této byl za okupace úřad práce a nyní Krajský sekretariát KSČ. Krajské velitelství SNB jest umístěno na Revoluční třidě v budově dřívějšího policejního ředitelství.

/more/

V současné době jest mnoho občanů města ČESKÉ BUDĚJOVICE uvězněno. Jsou to většinou lidé, kteří stály v popředí politického, nebo obchodního života v městě jako na př. :

HÁJÍČEK Leopold, majitel největšího železářského obchodu. Obchod a majetek byl znárodněn. HÁJÍČEK byl 2 roky vězněn na různých místech v kraji. V roce 1952 byl propuštěn a je t.č. zaměstnán jako dělník v Česko-budějovické Šroubárně. Z bytu byl vystěhován někam na periferii města.

STRAHOŇ Josef a jeho manželka, majitel obchodu se starožitnostmi v Biskupské ulici. Oba byli v dubnu 1952 StB zatčeni a odsouzeni pro protistátní činnost. STRAHOŇ na 2 a jeho paní na 18 let.

ŘEHÁK František, majitel krejčovského salonu a akademický malíř na Žižkově náměstí byl také v dubnu 1952 zatčen a odsouzen na 20 let.

HELLER /fnu/ s paní, majitelé obchodu s květinami, bytem "roznova ul. Oba v dubnu 1952 zatčeni a odsouzeni HELLER na 14 a paní na 2 roky.

Profesor KOMRSKA /fnu/ odsouzen na 7 let.

Všichni lékaři a advokáti byli zbaveni možnosti soukromé praxe a začlenění jako zaměstnanci. Lékaři pod Krajský Ústav Národního Zdraví, advokáti pod Krajské Sdružení Advokátů v BUDĚJOVICÍCH. Ze všech advokátů v BUDĚJOVICÍCH bylo vzato do sdružení jen 7. Ostatní byli zbaveni svých kanceláří a většinou zařazeni jako pomocní dělníci na různá pracoviště v těžkém průmyslu, cihelnách, na stavbu LIPNA atd.

Do sdružení byli přijati tito :

JUDr. STEFFEL /fnu/, WENDE /fnu/, PINKAVA /fnu/, AUTENGRUBER /fnu/. Jména jiných informátor nezná.

Informátor osobně poznal a mluvil s "r. AUTENGRUBEREM v lednu 1953 několik dní před svým odchodem za hranice a popisuje ho takto :

Dr. AUTENGRUBER jest asi 60 roků star, střední zavalité postavy, šedé vlasy s brádkou. Při rozhovoru dělal dojem člověka unaveného a nemocného. Bydlí stále ve starém bytě, kde, informátor neví. V rozmluvě se Dr. AUTENGRUBER zmínil, že jej komunisté ještě nevystěhovali. Dr. AUTENGRUBER není používán při procesech

/more/

a zastává celkem podřadné místo poradce ve věcech hospodářských pro znárodněné a komunální podniky. není členem KSČ. Mezi obyvateli jest velmi oblíben.

Ve stejné situaci u lékařů stojí Dr. VÚJTĚCH Karel, ordinuje ve službách Krajského stavu Národního Zdraví jehož oční oddělení jest umístěno v sanatoriu Dr. ŘÍHY. Také Dr. VÚJTĚCH jest oběany vysoce vážen.

Úřadovna StB správný název Krajská Správa Státní Bezpečnosti jest umístěna na třídě aršála Malinovského /Lanova/ v budově internátu pro Jeptišky zv. "ASYL".

V roce 1952 bylo město BUDĚJOVICE spojeno se sousedními obcemi: ČTYŘI DVORY, ROŽNOV, MLADĚ, SUCHÉ VRENE v tak zvané VELKÉ BUDĚJOVICE.

V roce 1951 bylo v celém městě zrušeno a odstraněno zařízení pouličních drah. Koleje byly vytrhány a odevzdány do sběru starého železa. Vozy byly zashány vlakem do města MOST v severních Čechách. Elektrická dráha byla nahrazena trolejbusovou dopravou.

Budějovické cihelny FRANKOVA a KÖLBLOVA byly sloučeny s Českokrumlovskou vápenkou v jediný podnik pod názvem Jihočeské Cihelny a Vápenice se sídlem v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Vedoucím je advokát Dr. KRÁL /fmu/.

Dnešní život v BUDĚJOVICÍCH se nedá přirovnat s dřívějším z doby před 1948, nebo první republiky. Hostince, kavárny a vinárny sdružené v Komunální podnik, nebo Čs. Hotely jsou skoro prázdné a staly se rejdištěm špiclů a udavačů StB. Občané aby unikli zvědavým a závistivým očím komunistů, dávají přednost vzájemnému se navštěvování v soukromí, pokud je to ještě možné a je k tomu nálada. Většina žen je zapojena do práce. Po návratu z práce a případném vyzvednutí děcka z jeslí, musí se starat o domácnost, vyprat, uklidit, zašít a nakonec vymlouvat děcku, co mu bylo přes den komunistickou vychovatelkou napovídáno. Samozřejmě, že manžel musí pomoci. Za takových podmínek není pomýšlení na zábavu a každý je rád, že si lehne a že se vyspí, neboť i to jest v komunistickém režimu vzácné. Žádný si není jistý, kdy pro něho StB přijde.

Kina a divadla, kde jsou dávány většinou komunistické a "budovatelské" kusy zejí prázdnotou, neboť občané mají celé té komedie a propagandy až po krk. Také ulice města jsou bez dřívějšího shonu a elánu. Každý si vyřídí jen to nejpotřebnější a spěchá raději domů.

/more/

Místní rozhlas stále vybízí občany k různým brigádám, jako sběr starého železa, madelinky bramborové, čistění prostranství parků, ulic, nebo jsou zváni na "hovory MNV s lidem", kde se jim komunisté snaží, ovšem bezvýsledně vymlouvat bídu a hospodářské neuspěchy a s tím spojené snižování životního standartu.

Místo bohatě vyzdobených výkladních skříní všeho druhu, lákajících kolemjdoucích k nákupu, najdeme neupravené a chudé výlohy různých národních, nebo komunálních podniků jejímuž osazenstvu nezáleží na spokojenosti zákazníků. Velká část obchodních místností je zrušena a používána různými spolky jako klubovní místnosti.

Vlastenecky založené obyvatelstvo těžce nese nadvládu komunistických tyranů. Jest silné ve svém přesvědčení, nezoufá a věří.

E n d

Translation.

Item No. 7497/53

VIII/W-7232e
22 July

CZECHOSLOVAKIA

DESCRIPTION OF COUNTRY

A BOHEMIAN TOWN IN CZECHOSLOVAKIA TODAY.

SOURCE SALZBURG/WELS: A 33-year-old refugee who escaped to Austria in late January 1953.

DATE OF OBSERVATION: Until January 1953.

Ceske Budejovice is often described as the gateway of South Bohemia. Its population used to live a quiet life. Before the war several markets were held in the town every year. After February 1948 the Communists destroyed everything which could remind the population of the happy life before the war. Nearly all streets, cinemas, hotels and theatres were re-named. ~~Businessmen~~ Private shops were liquidated, well known personalities and priests arrested.

Subsource worked in C. Budejovice until January, 1953; he gives the following account of the changes.

The General Hospital was re-named as District Institute of National Health; the Palace of Justice is now called by the population "Palace of Horror", it houses the District and Regional Court and the prison. The former "German House" was re-named in February 1948 to "Stalin's House" and is now called "House of the Army". A new bridge is being built there which will be able to carry much heavier loads than the present one. Near the military cemetery is a concentration camp which had been built during the German occupation; after 1945 until 1947 the camp was used for the interned Germans. Until 1949 the camp served as an educational centre for prostitutes from the whole of Czechoslovakia; these women are now serving as Communist Party secretaries, women prison guards, police informers, etc. Since 1949 the camp is used as a training centre for the border Police and their dogs.

In a former textile shop on the main square is now the bookshop "Russian Book". The best hotel caters now only for Communist Party officials. The former Institution for Deaf and Dumb serves now as police barracks. In a former school for girls is the Regional Army HQ. In the former Labour Exchange is now the Regional Secretariate of the Communist Party.

At present many well known persons are under arrest; they are mostly people who were active in politics or ~~business~~ the business life of the town. All attorneys and medical practitioners were deprived of their private practise. Some of them were taken on as employees by the Association of Attorneys or the Regional Institute of National Health, others are employed as workers in heavy industry.

In 1952 Ctyri Dvory, Roznov, Mlade, Suche Vrbne were connected with Ceske Budejovice; the new town is called Greater Budejovice.

Trams were abolished in 1951; the rails were removed and delivered to the scrap collecting centre, the carriages were sent to Most. Trams were substituted by trolley-buses.

The present life in the town does not bear comparison with pre-war life. Cafes, restaurants and all other places of entertainment are empty frequented only by police agents. Most women have to work.

The patriotic population is suffering under the present tyranny but is strong in its faith that the liberation will come soon.
